

<https://doi.org/10.28925/2664-2069.2025.25>

УДК: 796.01:0.25.4

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТООБИГУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОЇ РОБОТИ В ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКІЙ СПОРТИВНІЙ ШКОЛІ

Кунінець Олеся (ABCDEF)

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, м. Запоріжжя, Україна

Внесок автора:

A — концепція та дизайн дослідження; B — збір даних;
C — аналіз та інтерпретація даних; D — написання статті;
E — редагування статті; F — остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. Знання спеціальної документації у сфері фізичної культури і спорту є важливим етапом формування професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту. У період навчання у ЗВО студентів спеціальностей фізичного виховання і спорту ознайомлення із робочими документами має суттєву роль, сприяючи кращому розумінню своєї майбутньої професійної діяльності. Така підготовка також є гарантією дипломатичності майбутніх тренерів, що призведе до поваги суспільства до тренерсько-викладацької діяльності.

Мета дослідження – проаналізувати необхідні документи щодо організації та здійснення навчально-тренувальної роботи в ДЮСШ.

Матеріал і методи. Використано такі методи: аналіз спеціальної літератури, аналіз Наказів Міністерства молоді та спорту України, Постанов Кабінету Міністрів України, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури і даних мережі Інтернет.

Результати. Було встановлено, що зміст навчальної дисципліни «Документообіг у сфері фізичної культури і спорту» на освітньо-кваліфікаційному рівні «бакалавр» повинен містити знання щодо організації та здійснення навчально-тренувальної роботи в ДЮСШ.

Висновки. Професійна підготовка повинна бути цілісною системою заходів, методів і прийомів, мати чітко визначену структуру та специфіку. Вона повинна інтегрувати в собі комплекс різних методів, які використовуються стосовно як загальної, так і спеціальної підготовки спеціаліста. При здійсненні професійної підготовки має використовуватися діяльнісний підхід, згідно з яким майбутній фахівець повинен поєднувати тренерсько-викладацьку та управлінську діяльності. Якщо всі сторони підготовки будуть ураховані, то від майбутнього фахівця з фізичної культури та спорту слід чекати високих результатів в професійній діяльності.

Ключові слова: навчальна робота, тренувальна роботи, організація навчально-тренувальної роботи, документообіг, дитячо-юнацька спортивна школа.

FEATURES OF DOCUMENT MANAGEMENT REGARDING THE ORGANIZATION AND IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL AND TRAINING WORK IN CHILDREN'S AND YOUTH SPORTS SCHOOL

Kuninets Olesia ^(ABCDEF)

Municipal institution of higher education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy" of the Zaporizhia Regional Council, Zaporizhzhia, Ukraine

Author's contribution:

A – Study design; B – Data collection;
C – Statistical analysis; D – Manuscript preparation;
E – Manuscript editing; F – Final approval of manuscript

Abstract

Introduction. Knowledge of special documentation in the field of physical culture and sports is an important stage in the formation of professional competence of future specialists in the field of physical culture and sports. During the period of study at universities, students of physical education and sports specialties familiarization with working documents plays a significant role, contributing to a better understanding of their future professional activities. Such training is also a guarantee of diplomacy of future coaches, which will lead to respect for coaching and teaching activities by society.

The aim of the article is to analyze existing documents on the organization and implementation of educational and training work in the children's and youth and sports school.

Materials and methods. The following methods were used: analysis of special literature, analysis of Orders of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine, Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, generalization and systematization of data from scientific and methodological literature and Internet data.

Results. It was established that the content of the academic discipline "Document circulation in the field of physical culture and sports" at the educational and qualification level "Bachelor" should contain knowledge about the organization and implementation of educational and training work in the children's and youth and sports school.

Conclusions. Professional training should be a holistic system of measures, methods and techniques, have a clearly defined structure and specificity. It should integrate a complex of different methods that are used in relation to both general and special training of a specialist. When implementing professional training, an activity approach should be used, according to which the future specialist should combine coaching, teaching and management activities. If all aspects of training are taken into account, then high results in professional activity should be expected from the future specialist in physical culture and sports.

Key words: educational work, training work, organization of educational and training work, list of documents, children's and youth sports school.

Вступ

Відповідно до Конституції України та нормативно-правових актів, вища освіта, вважається однією з найважливіших цінностей людства яка реалізується вищими навчальними закладами.

В Україні діяльність закладів в яких здійснюється підготовка майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення педагогічної науки здібними спеціалістами з фізичної культури та спорту. Однак на сьогодні розв'язання цього завдання має низку проблем [1, 5].

Істотно змінюється зміст ключових компетенцій, що забезпечують не тільки виживання індивіда у нових соціально-економічних умовах, а й успіх його професійної діяльності, відповідність світовим стандартам і конкурентоспроможність на ринку праці [1].

З урахуванням сучасних тенденцій розвитку вищої освіти особливої актуальності набуває проблема особливостей ведення документообігу щодо організації та здійснення навчально-тренувальної роботи в ДЮСШ.

Трансформація нашого суспільства, яка розпочалася з перших років державної незалежності, активний вплив ринку на розвиток сфери фізичної культури і спорту зумовили нові вимоги перед вітчизняними закладами вищої освіти.

Формування особистості, яка готова до сучасних викликів сьогодення, уміє долати проблеми, має мету в житті й ідентифікує себе у суспільстві, можливе завдяки створенню у закладах вищої освіти особистісно-розвивального середовища.

Мета дослідження

Мета дослідження – проаналізувати необхідні документи щодо організації та здійснення навчально-тренувальної роботи в ДЮСШ.

Матеріал і методи дослідження

Використано такі методи: аналіз спеціальної літератури, аналіз Наказів Міністерства молоді та спорту України, Постанов Кабінету Міністрів України, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури і даних мережі Інтернет.

Результати дослідження та їх обговорення

Спортивна школа провадить свою діяльність відповідно до Конституції України, чинного законодавства, в тому числі Законів України «Про фізичну культуру і спорт», «Про позашкільну освіту», інших законодавчих актів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Центрального органу виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту України, рішень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 року № 993 (далі – Положення про спортивну школу) і власного статуту [9, 10, 11].

Навчально-тренувальна та спортивна робота в спортивній школі організовується та здійснюється за програмами з видів спорту, затвердженими Центральним органом виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту України, а також за навчальними планами –

затвердженими відповідними місцевими органами виконавчої влади. Ведення діловодства, бухгалтерського обліку та звітності в спортивній школі здійснюється в порядку, визначеному нормативно-правовими актами.

У практичній роботі тренера вагоме значення мають такі основні організаційні вміння: 1) організувати тренувальні заняття, змагання, процес навчання; 2) організувати взаємодії спортсменів; 3) організувати власну діяльність; 4) організувати спортивний колектив і керувати ним; 5) створювати сприятливий психологічний клімат; 6) вести навчально-тренувальну документацію [8].

Ці вміння перегукуються з визначенням пізнавального компонента, який пов'язаний з умінням систематизувати; узагальнювати, вивчати власний досвід та досвід роботи інших тренерів; набувати ґрунтовні знання із суспільних наук у галузі культури й інших галузей, що пов'язані зі спортом, вихованням, навчанням.

Згідно освітньо-професійної програми для «бакалавра з фізичної культури і спорту» цикли дисциплін майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту містить навчальні дисципліни загальної, професійної, практичної підготовки.

За допомогою вибіркового навчальних дисциплін на даному етапі навчання підготовка має бути спрямована на формування фундаментальних і професійно-орієнтованих знань та вмінь, необхідних для розв'язання типових професійних завдань [2].

Зміст навчальної дисципліни «Документообіг у сфері фізичної культури і спорту» на освітньо-

кваліфікаційному рівні «бакалавр» повинна містити знання щодо організації та здійснення навчально-тренувальної роботи, оскільки згідно Наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту «Про затвердження переліку документів, які повинна мати дитячо-юнацька спортивна школа» представлені необхідні документи для організації та здійснення навчально-тренувальної і спортивної роботи які обов'язково повинна мати і зберігати спортивна школа, а саме:

1. Річний план роботи, який включає аналіз роботи за минулий рік та розділи організаційної, виховної, навчально-тренувальної, спортивної, методичної, фінансово-господарської роботи, підвищення кваліфікації, роботи із загальноосвітніми навчальними закладами, медичного забезпечення, роботи з батьками, внутрішнього шкільного контролю.

2. Календарний план змагань та навчально-тренувальних зборів.

3. Тарифікаційний список тренерів-викладачів.

4. План комплектування.

5. Особисті картки спортсменів, особисті картки тренерів-викладачів

6. Заяви вихованців.

7. Списки навчальних груп.

8. Книгу обліку і видачі свідоцтв про закінчення спортивної школи.

9. Протоколи засідань тренерської ради.

10. Розклад занять.

11. Навчальні програми з видів спорту, затверджені Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту.

12. Річні статистичні звіти за встановленою формою.

13. Індивідуальні плани підготовки вихованців на етапах спеціалізованої

базової підготовки та підготовки до вищих досягнень; навчально-тренувальні плани для груп початкової підготовки та попередньої базової підготовки.

14. Протоколи здачі вимог вихованцями спортивної школи.

15. Книгу обліку виступу на змаганнях (протоколи змагань, виписки з протоколів).

16. Книгу обліку розрядників та присвоєння спортивних звань.

17. Журнали обліку роботи кожної навчальної групи.

18. Журнал реєстрації інструктажів з техніки безпеки під час навчально-тренувальної та змагальної роботи з вихованцями.

Знання, вміння працювати з документацією щодо організації та здійснення навчально-тренувального процесу майбутніми фахівцями в сфері фізичної культури і спорту сприятиме професійному розумінню майбутньої діяльності.

Майбутній тренер-викладач, керівництво ДЮСШ знаючи документообіг з навчально-тренувальної роботи зможе без перешкод приступити до виконання свої професійних обов'язків:

- ✚ вміти вести особисту картку тренера-викладача;
- ✚ заповнювати журнал обліку навчально-тренувальної роботи;
- ✚ заповнювати рапорти на зарахування/відрахування груп;
- ✚ заповнювати протоколи прийомних, перевідних, випускних екзаменів;
- ✚ складати розклад занять залежно від навантаження;
- ✚ писати клопотання на присвоєння спортивних звань і розрядів;

✚ заповнювати облікові картки спортсмена на присвоєння спортивного звання, розряду;

✚ писати клопотання на проведення навчально-тренувальних зборів;

✚ заповнювати журнал обліку роботи навчально-тренувального збору, заповнювати звітні відомості для бухгалтерії з проведеного навчально-тренувального збору;

✚ писати клопотання на відрядження, заповнювати звітні відомості для бухгалтерії по відрядженню;

✚ знати посадову інструкцію тренера-викладача, інструкцію з техніки безпеки під час навчально-тренувальних занять, навчально-тренувальних зборів, відряджень;

✚ знати програму спорту, єдину спортивну класифікацію в обраному виді спорту, положення про діяльність дитячо-юнацької спортивної школи, наказ «Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл».

У разі виробничої необхідності дитячо-юнацька спортивна школа використовує додаткові документи, необхідні для забезпечення діяльності школи на належному рівні, а також створює власні документи для використання в практичній роботі [5].

Навчально-тренувальна робота спортивної школи проводиться за навчальними програмами з видів спорту, що затверджуються Мінсім'ямолодьспортом.

Дискусія

Як стверджує: В. Кремень, «освіта повинна сприяти формуванню вільної особистості, яка має реально сприймати дійсність, володіти комунікативними інструментами, мислити, діяти в практичній площині. Вона повинна бути готова до викликів суспільства» [6, с. 3-10].

Науковці М. Данилко [4 с.21-26], , Л. Сущенко [13], та інші наголошують на реформуванні вищої освіти, що забезпечило би якісну підготовку висококваліфікованих фахівців для сфери фізичної культури і спорту [7].

Важливим чинником модернізації вищої освіти в Україні, як вказує О. Ажиппо, є питання індивідуалізації навчання, «...оскільки індивідуалізація навчання студентів, насамперед, передбачає інтенсифікацію пізнавальної діяльності, яка ґрунтується на сучасних методах і технологіях навчання (проблемному, комп'ютерному, цикловому та інших), які дають можливість студентам не тільки за короткий термін одержати необхідні професійні знання, уміння і навички, а й успішно поєднувати навчання з іншими видами діяльності (заняття спортом, наукою, бізнесом тощо)» [1 с. 507-514]. Це підвищить ефективність професійної підготовки майбутніх магістрів і надання якісних освітніх послуг у закладах вищої освіти.

Пріоритетом сучасної вищої фізкультурної освіти, як наголошує Погоджуємося з думкою О. Тимошенка про те, що оптимально функціонуючою слід вважати таку систему професійної підготовки, яка одночасно відповідає трьом критеріям:

1) досягненню максимально можливих для конкретних умов результатів професійної підготовки фахівця,

2) виконанню нормативів часу, який відводиться на професійну підготовку в цілому і на проведення аудиторних занять зокрема,

3) максимальній відповідності результатів соціально обумовленим цілям, які поставлені суспільством перед вищою школою (14, с. 38).

Як вказує Н. Белікова, потрібно переходити «на якісно новий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту необхідно здійснювати на основі визначення перспектив модернізації цілісного навчального процесу у вищому навчальному закладі з врахуванням тенденцій розвитку вітчизняної і зарубіжної вищої школи, а також вимог працедавців та соціального попиту на фахівців, орієнтованих на розвиток і збереження людських потенційних ресурсів» [2, с. 161-165].

Результати нашого дослідження підкреслюють важливість модернізації сучасної освіти з обов'язковим використанням професійних дисциплін, які сприятимуть конкурентноспроможності молодого спеціаліста на ринку праці і готовності після закінчення ВНЗ до виконання своїх посадових обов'язків.

Висновки

Проблема формування професійної компетентності в організації та здійсненні навчально-тренувальної діяльності в ДЮСШ майбутніми фахівцями з фізичної культури і спорту є перспективною щодо подальших досліджень. Адже ефективність формування професійної спроможності можлива за умови комплексного та якісного підходу до формування знань, практичного досвіду у фахівців з фізичної культури та спорту.

Професійна підготовка повинна бути цілісною системою заходів, методів і прийомів, мати чітко визначену структуру та специфіку. Вона повинна інтегрувати в собі комплекс різних методів, які використовуються стосовно як загальної, так і спеціальної підготовки спеціаліста.

При здійсненні професійної підготовки має використовуватися діяльнісний підхід, згідно з яким майбутній фахівець повинен поєднувати тренерсько-викладацьку та управлінську діяльність. Якщо всі сторони підготовки будуть ураховані, то від майбутнього фахівця з фізичної

культури та спорту слід чекати високих результатів в професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень

На рівні «магістр» професійна підготовка студентів має бути спрямованою на поглиблення знань щодо здійснення документообігу в управлінській діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах. У зв'язку з цим у блоці дисциплін освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» необхідно звернути особливу увагу на введення такої дисципліни, як «Документообіг у сфері фізичної культури і спорту».

Література:

1. Ажиппо, О. Ю. (2015). Сучасний стан і проблеми індивідуалізованого навчання студентів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць, 42, 507-514.
2. Белікова, Н. О. (2013). Пріоритетні напрями модернізації вищої освіти України на сучасному етапі. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки*, 3, 161-165.
3. Білогур, В.Є. (2018). До проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі фізичної культури і спорту. *Гілея (науковий вісник)*. Київ: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР». 72, 32-37.
4. Данилко, М., & Толкач, В. (2010). Сучасні уявлення про сутність і структуру діяльності тренера. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 3(11), 21-26.
5. Забіяко, Ю. (2013). Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Луцьк, 2 (22), 16.
6. Кремень, В. Г. (2007). Якісна освіта як вимога ХХІ століття. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*, 15-16 (19-20), 3-10.
7. Криштанович, С. К. (2020). Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту: теорія та методика: монографія. Дрогобич: ТзОВ Трек-ЛТД.
8. Про затвердження переліку документів, які повинна мати дитячо-юнацька спортивна школа» Наказ Міністерства молоді і спорту України від 13.05.2009 № 1591.(2009).
9. Про затвердження переліку документів, які повинна мати дитячо-юнацька спортивна школа: Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 13.05.2009 № 1591: станом на 11 вересня 2025 р. (2025). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1591643-09>
10. Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл: Наказ Міністерства молоді та спорту України від 17.01.2015 № 67 : станом на 11 вересня 2025 р. (2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15>.

11. Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 993 : станом на 11 вересня 2025 р. (2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-2008>
12. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року (Проект). (2011). http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/HE%20Reforms%20Strategy%2011_11_204.pdf.
13. Сущенко, Л. П. (2003). Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 / Людмила Петрівна Сущенко. Київ.
14. Тимошенко, О. В. (2009). Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ.

Автор засвідчує про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про автора:

Кунінець Олеся

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,

доцент кафедри фізичної культури і спорту,

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради,

м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0009-0005-6468-7109

E-mail: olesya.kuninets@gmail.com

Отримано: 20.08.2025

Прийнято: 20.09.2025

Опубліковано: 30.10.2025

Кунінець, О. (2025). Особливості ведення документообігу для організації та здійснення навчально-тренувальної роботи в дитячо-юнацькій спортивній школі. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2(14), 46-53. <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2025.25>